



OBSAH

Přehled nejdůležitějších předpisů	17
Kapitola I: Pracovní poměr – vznik, změna	25
1. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	25
⇒ dohoda o pracovní činnosti	25
⇒ dohoda o provedení práce	26
⇒ překročení rozsahu povolené činnosti podle dohody	28
2. Faktický pracovní poměr	31
3. Jmenování do funkce (Vznik pracovního poměru jmenováním)	32
4. Manželé – pracovní smlouva mezi manžely	37
5. Pracovní náplň – obsah	38
6. Pracovní smlouva – obsah	40
⇒ podstatné náležitosti (druh práce, místo výkonu práce, den nástupu do práce)	41
⇒ na dobu určitou	42
⇒ odstoupení od pracovní smlouvy	44
⇒ zkušební doba v pracovní smlouvě	44
⇒ další podmínky v pracovní smlouvě	45
⇒ písemné potvrzení o sjednaných podmínkách v pracovní smlouvě	45
⇒ konkurenční doložka	46
⇒ sjednání odchodného	47
⇒ souhlas s pracovními cestami v pracovní smlouvě	47
7. Pracovní smlouvy s některými skupinami zaměstnanců	53
⇒ absolventi škol	53
⇒ studenti a žáci	56
⇒ pracující důchodci	57
⇒ domácí zaměstnanci	58
⇒ občané se změněnou pracovní schopností	59
8. Příslib zaměstnání (Příslib sjednání pracovní smlouvy)	61
⇒ diskriminace v zaměstnání	62
9. Vedlejší činnost	63
⇒ vedlejší pracovní poměr	64
10. Vznik pracovního poměru	64
11. Zahraniční firmy a pracovní smlouva	65

12. Změna pracovní smlouvy	67
⇒ dočasné přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli	70
Kapitola II: Pracovní poměr – skončení	72
1. Dohoda o skončení pracovního poměru	72
⇒ hromadné propouštění	74
2. Odborové orgány a jejich účast při skončení pracovního poměru	75
3. Odstupné	79
4. Ochranná doba zaměstnance před výpovědí	80
⇒ osoby se změněnou pracovní schopností	81
5. Okamžité zrušení pracovního poměru	81
6. Nové vhodné zaměstnání (Hmotněprávní podmínka platnosti výpovědi)	85
7. Posudek o pracovní činnosti	86
8. Potvrzení o zaměstnání (Zápočtový list)	87
9. Protiprávní rozvázání pracovního poměru	89
10. Skončení pracovního poměru – formy	90
11. Skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou	91
12. Skončení (zrušení) pracovního poměru ve zkušební době	92
13. Výpověď z pracovního poměru – obecně	92
14. Výpovědní doba	93
15. Výpověď z pracovního poměru daná zaměstnavatelem – obecně	93
16. Výpovědní důvody dané zaměstnavatelem	94
⇒ organizační důvody	94
⇒ zdravotní důvody	100
⇒ nesplňování předpokladů nebo požadavků kladených na práci	100
⇒ porušení pracovní kázně	103
17. Výpověď z pracovního poměru daná zaměstnancem	107
Kapitola III: Práva a nároky před vznikem a při vzniku pracovního poměru	110
1. Bezdůvodné obohacování podle zákoníku práce	110
2. Bezdůvodné obohacení zaměstnance	112
⇒ zaměstnavatele	114
3. Cizinci	116
4. Členové družstev	130
5. Doklady, které předkládá zaměstnanec	130



6.	Doručování písemností v pracovněprávních vztazích	131
7.	Informace o zaměstnanci	135
	⇒ ochrana údajů v zaměstnání	139
8.	Lékařské prohlídky (Zdravotní způsobilost k práci)	142
9.	Lhůty podle zákoníku práce	145
10.	Nástup do zaměstnání – výběrové řízení	148
11.	Odpovědi zaměstnavatele k žádosti o pracovní místo	149
12.	Povinnosti zaměstnavatele po nástupu zaměstnance	150
13.	Účastníci pracovněprávního vztahu	151
14.	Záruky zaměstnance za škodu (Zástavní právo)	151
15.	Zastupování zaměstnavatele	154
	⇒ zaměstnancem	155
16.	Žáci a studenti – pracovněprávní způsobilost	159
Kapitola IV: Dovolená na zotavenou; Pracovní doba		163
	Přehled předpisů	163
1.	Délka nepřetržitého odpočinku	164
2.	Dny pracovního klidu	164
3.	Dovolená na zotavenou	165
	⇒ podmínky a nástup dovolené	165
	⇒ změna nástupu dovolené	166
	⇒ nesplnění podmínky 60 dnů	167
	⇒ náhrada mzdy	167
	⇒ převedení	168
	⇒ delší	169
	⇒ poměrná část	169
	⇒ změna zaměstnání	170
4.	Dovolená za kalendářní měsíc	170
5.	Dovolená a nerovnoměrně rozvržená pracovní doba	172
6.	Dovolená a skončení pracovního poměru	173
7.	Dovolená a kratší pracovní doba	175
8.	Dodatková dovolená	176
9.	Dovolená a Vánoce	182
10.	Mateřská a rodičovská dovolená	183
11.	Neplacené pracovní volno	190
12.	Nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směny	191

13. Noční práce (Práce v noci)	192
14. Pracovní doba	194
⇒ základní pojmy	194
⇒ délka	195
⇒ evidence	195
⇒ rozvržení	195
⇒ kratší a jiná úprava pracovní doby	197
⇒ začátek a konec	198
⇒ dny pracovního klidu	198
⇒ nepřetržitý odpočinek v týdnu	199
⇒ pracovní pohotovost	200
15. Pracovní doba těhotných žen a matek	201
16. Pracovní řády	202
17. Práce přesčas	203
18. Pracovní volno, překážky v práci	204
⇒ na straně zaměstnavatele	204
⇒ k výkonu veřejných funkcí a občanských povinností	207
⇒ refundace mzdy při překážce v práci	207
⇒ jiné úkony v obecném zájmu	208
⇒ pracovní volno podle kolektivních smluv	208
⇒ důležité osobní překážky v práci	209
19. Pružná pracovní doba	210
20. Přestávky v práci	215
Kapitola V: Pracovní podmínky; Péče o zaměstnance	216
1. Alkohol na pracovišti	216
2. Kolektivní smlouvy	218
⇒ vyjednávání	220
⇒ platnost a účinnost	221
⇒ změny	221
⇒ neplatnost	222
⇒ obsah	224
⇒ řešení sporů	224
⇒ rozhodce	224
3. Kouření na pracovišti	225
4. Kvalifikace	226
⇒ zaškolení	226
⇒ povinnosti zaměstnavatele	227

⇒ zaučení	229
⇒ omyly	230
⇒ prohloubení	230
⇒ dohody o zvýšení a prohloubení kvalifikace	231
5. Manželé na pracovišti	237
6. Povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele	244
⇒ základní a obecné	244
⇒ vedoucích zaměstnanců	245
⇒ ve vedlejší výdělečné činnosti	245
⇒ v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci	247
⇒ při poskytování ochranných pracovních prostředků	250
⇒ podle bezpečnostních předpisů	252
⇒ v kontrole bezpečnosti práce	253
7. Pracovní prostředí	254
8. Sexuální obtěžování na pracovišti	257
9. Rekvalifikace	261
⇒ dohody k rekvalifikaci	265
⇒ u zaměstnavatele	267
10. Zákazy prací pro ženy	273
11. Zákazy prací pro mladistvé	275
12. Zvláštní pracovní podmínky mladistvých	277
13. Zvláštní pracovní podmínky žen	282
Kapitola VI: Škoda způsobená zaměstnanci zaměstnavatelem	287
Přehled předpisů	287
1. Bolestné a ztížení společenského uplatnění	288
2. Dohody o odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	289
3. Náhrada za ztrátu na výdělku	291
⇒ po dobu pracovní neschopnosti	291
⇒ po skončení pracovní neschopnosti	292
⇒ přehled zvyšování náhrad od roku 1976 do roku 1999 (valorizace)	292
4. Náhrada škody pozůstalým	298
⇒ náhrada nákladů na léčení	299
⇒ náhrada nákladů spojených s pohřbem	299
⇒ náhrada nákladů na výživu pozůstalých	300
⇒ jednorázové odškodnění pozůstalých	301

⇒ náklady spojené s léčením	302
5. Netypické pracovní úrazy (úžeh, infarkt, kýla apod.)	303
6. Pracovní úrazy ve zvláštních případech	307
⇒ úrazy žáků a studentů	307
⇒ v dohodách o pracovní činnosti a o provedení práce	310
⇒ domácích zaměstnanců	310
⇒ brigádníci (pracovní poměr na dobu určitou)	310
7. Právní předpoklady pro vznik škody	311
⇒ plnění pracovních úkolů	311
⇒ porušení právní povinnosti	312
⇒ jednání proti pravidlům slušnosti a občanského soužití	313
8. Škoda způsobená zaměstnavatelem zaměstnanci jednajícím jeho jménem	314
9. Škoda na pracovních cestách	316
10. Škoda na vozidle zaměstnance	320
11. Škoda na odložených věcech v zaměstnání	324
12. Škoda při pracovních úrazech a nemocech z povolání	327
⇒ pojem pracovního úrazu a nemoci z povolání	327
⇒ předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele	329
⇒ plnění pracovních úkolů	329
⇒ přímá souvislost s plněním pracovních úkolů	333
13. Rozsah a výše náhrady škody zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání	334
14. Věcná škoda	335
15. Zákonné pojištění zaměstnavatele pro náhradu škody za pracovní úrazy a nemoci z povolání	336
16. Zaměstnání po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání (po skončení pracovní neschopnosti)	338
17. Záznamy o pracovních úrazech	338
18. Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu	341
⇒ úplné zproštění odpovědnosti	341
⇒ částečné zproštění odpovědnosti	343
⇒ zproštění zaměstnavatele a rozsah náhrady škody	343
Kapitola VII: Škoda způsobená zaměstnavateli zaměstnancem	348
1. Odpovědnost zaměstnance za svěřené hodnoty	348
⇒ dohody o hmotné odpovědnosti	348

⇒ obsah a náležitosti dohody o hmotné odpovědnosti	349
⇒ odstoupení od dohody o hmotné odpovědnosti	350
⇒ zproštění odpovědnosti	350
2. Odpovědnost zaměstnance za ztrátu svěřených předmětů	353
3. Odpovědnost zaměstnance za škodu za vyrobené zmetky	354
4. Odpovědnost zaměstnance za škodu – předpoklady	355
⇒ plnění pracovních povinností	355
⇒ protiprávní jednání zaměstnance	356
⇒ plnění pracovních povinností a pracovní náplň	357
⇒ zavinění zaměstnance	358
⇒ úmysl	358
⇒ nedbalost	358
⇒ příčinná souvislost	359
5. Obecná odpovědnost zaměstnance za škodu	359
6. Porušení povinností zaměstnavatelem a jeho podíl na škodě	360
7. Rozsah náhrady škody	361
8. Ručení zaměstnance za škodu	362
9. Škoda za soukromé telefonické hovory v zaměstnání	363
10. Škoda v důsledku nedbalého lékařského vyšetření	365
11. Škoda v důsledku chybného pracovního úkonu zaměstnance	366
Kapitola VIII: Mzda, odměna za práci a příplatky ke mzdě	
v podnikové a podnikatelské sféře	368
Přehled předpisů, které upravují mzdy a náhrady mezd	
v podnikatelské sféře	369
1. Manažerské smlouvy	369
2. Minimální mzdové tarify	378
⇒ minimální mzda	379
3. Mzda	380
⇒ co se zahrnuje do mzdy	380
⇒ příplatky ve mzdě	380
⇒ příjmy vyloučené ze mzdy	381
⇒ sjednávání mzdy	381
⇒ v kolektivní smlouvě	382
⇒ při výkonu jiné práce	383
⇒ v cizí měně	384
⇒ při vadné práci	385

⇒ v zákoníku práce	385
4. Mzdové doklady	391
5. Mzdové nároky z neplatného skončení pracovního poměru	392
6. Náhrada mzdy při překážkách v práci	393
⇒ na straně zaměstnance	393
⇒ při pracovních úrazech a nemocech z povolání	396
⇒ při dočasném přidělení zaměstnance	397
⇒ svědkovi a tlumočnickovi	398
⇒ při krátkodobém uvolnění zaměstnance	398
⇒ při službě v ozbrojených silách	398
⇒ při vojenském cvičení	399
7. Náhrada mzdy	399
⇒ překážka v práci na straně zaměstnavatele	399
8. Náhrada výdajů poskytovaných zaměstnancům	400
9. Naturální mzda	400
10. Normování práce	403
11. Odborové orgány při provádění mzdových opatření	403
12. Odměňování dohod konaných mimo pracovní poměr	403
13. Osobní účet mzdy	404
14. Odměna za pracovní pohotovost	404
15. Peněžní účet	405
⇒ zasílání mzdy	405
16. Průměrný výdělek	406
⇒ postup při výpočtu	406
⇒ hrubá mzda	406
⇒ hodinový a denní průměrný výdělek	407
⇒ koeficienty od roku 2001	409
⇒ změna mzdy	409
⇒ pravděpodobný výdělek	409
⇒ zápočet odměn	410
⇒ podniková úprava	410
⇒ používání průměrného výdělku	411
17. Příplatky ke mzdě	413
⇒ za přesčasy	413
⇒ náhradní volno za přesčasy	414
⇒ přesčasy vedoucích	414
⇒ za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí	415



⇒ za práci v noci	415
18. Splatnost mzdy	416
19. Srážky ze mzdy	416
⇒ postup zaměstnavatele	417
⇒ podle životního minima	417
⇒ přednostní pohledávky	418
⇒ pořadí pohledávek	418
⇒ údaje v zápočtovém listu	419
⇒ povinnosti zaměstnavatele	419
⇒ u podnikatelů	420
20. Svátek	421
⇒ mzda a náhrada mzdy za práci ve svátek	421
21. Tajnost mezd a platů	422
22. Výplata mzdy	423
Kapitola IX: Plat, odměna za práci a příplatky k platu	
v nepodnikatelské (rozpočtové a příspěvkové) sféře	426
Přehled předpisů, které upravují příplatky k platu v rozpočtové	
a příspěvkové sféře	426
1. Další plat	427
2. Charakteristiky platových tříd v nepodnikatelské sféře	427
3. Kvalifikační předpoklady a požadavky	431
4. Náhrady cestovních výdajů	431
⇒ rozsah působnosti zákona	431
⇒ příkaz k pracovní cestě	432
⇒ náhrady při pracovní cestě	433
⇒ jízdné	435
⇒ stravné	435
⇒ při zahraniční pracovní cestě	436
⇒ při přeložení a přijetí	437
⇒ za používání silničních motorových vozidel	438
⇒ jiné a vyšší náhrady	439
⇒ zálohy na náhrady	440
⇒ čas strávený na pracovní cestě	440
5. Odměny	441
6. Plat	442
⇒ rozsah působnosti zákona	443
⇒ pojem	443

⇒ při výkonu jiné práce	444
7. Plat a náhradní volno za práci ve svátek	444
8. Platové třídy a platové stupně	445
9. Příplatky k platu	446
⇒ za vedení	446
⇒ za zastupování	448
⇒ za noční práci	449
⇒ za práci v sobotu a v neděli	450
⇒ hodnostní příplatek	450
⇒ za práci přesčas	451
⇒ zvláštní příplatek	453
⇒ za dělenou směnu	454
⇒ osobní příplatek	455
⇒ za pracovní pohotovost	456
10. Splatnost platu	456
11. Srážky z platu	457
12. Vnitřní platový předpis v rozpočtové sféře	458
13. Výplata platu	461
14. Zařazení zaměstnance	462
⇒ do platové třídy	462
⇒ do platového stupně (započítání praxe)	464
Kapitola X: Zaměstnanost – rekvalifikace, dotace zaměstnavatelům, podpora v nezaměstnanosti	480
1. Absolventi škol	480
⇒ pojem	480
2. Aktivní politika zaměstnanosti	483
3. Evidence nezaměstnaných	485
4. Kontrolní činnost úřadů práce	488
⇒ předmět a obsah kontroly	488
⇒ sankce (pokuty)	492
5. Občané se změněnou pracovní schopností	493
⇒ zaměstnávání	493
⇒ plná invalidita	495
⇒ chráněná pracoviště	497
⇒ příspěvky od úřadu práce	498
⇒ povinnosti zaměstnavatelů	498



6. Odvolání proti rozhodnutí úřadu práce	499
7. Podpora v nezaměstnanosti – Hmotné zabezpečení v nezaměstnanosti	500
⇒ podmínky vzniku nároku	500
⇒ vyloučení nároku	501
⇒ pobyt v cizině	504
⇒ vážné osobní a rodinné důvody	504
⇒ podpůrná doba	505
⇒ hmotné zabezpečení při rekvalifikaci	507
⇒ omezení podpory	508
⇒ hmotné zabezpečení po část podpůrné doby	509
⇒ výše hmotného zabezpečení (podpory v nezaměstnanosti)	509
⇒ u podnikatelů	510
⇒ a pracovní úraz	511
⇒ vrácení podpory v nezaměstnanosti	512
8. Poradní sbory úřadů práce	513
9. Předmět činnosti zaměstnavatele (Jak proti Švarc systému)	513
10. Příspěvky a dotace zaměstnavateli od úřadu práce	519
⇒ zřízení nových pracovních míst	519
⇒ veřejně prospěšné práce	520
⇒ společensky účelná pracovní místa	520
⇒ dohody k poskytnutí dotací	521
⇒ příspěvky při nedostatku práce	521
⇒ při zaměstnávání zdravotně postižených osob	524
11. Rekvalifikace	525
⇒ hmotné zabezpečení účastníků rekvalifikace	528
⇒ povinnosti účastníka rekvalifikace	529
12. Studium jako příprava k povolání	530
13. Vhodné zaměstnání – Zákaz diskriminace	532
14. Zájemce o zaměstnání a uchazeč o zaměstnání	536
15. Zaměstnavatelé	538
16. Zprostředkování zaměstnání	539
17. Žádost o zaměstnání	542
Kapitola XI: Důchody, nemocenské pojištění, důchodové a zdravotní pojištění, státní sociální podpora, nároky pracujících důchodců, povinnosti zaměstnavatelů v pojištění	560

1. Důchodové pojištění	561
⇒ druhy pojištění	561
⇒ dobrovolné pojištění	562
⇒ osoby samostatně výdělečně činné	562
2. Důchody podnikatelů	564
3. Důchod předčasný	566
⇒ tři roky před dovršením věku	566
⇒ dva roky před dovršením věku	567
⇒ výdělek vedle předčasného důchodu	568
⇒ důchodový věk	570
4. Invalidní důchod plný	571
5. Invalidní důchod částečný	574
6. Nároky pracujících důchodců	576
⇒ dovolená	576
⇒ práce doma	577
⇒ výpověď z pracovního poměru	578
⇒ dohoda o skončení pracovního poměru	580
⇒ odstupné	581
⇒ pracovní úrazy	582
⇒ nemocenské dávky	584
7. Nemocenské pojištění podnikatele	584
⇒ odvody pojistného	585
⇒ vyměřovací základ	585
⇒ zálohy na pojistné	586
⇒ odvody za zaměstnance	588
⇒ dávky v nemoci	589
8. Nemocenské dávky	591
9. Peněžité pomoci v mateřství	592
10. Podpora při ošetřování člena rodiny	592
11. Pojistné na sociální zabezpečení	593
⇒ vyměřovací základ	594
⇒ sazby pojistného	594
⇒ z čeho se odvádí pojistné	595
12. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění	596
⇒ oznamovací povinnost	597
13. Povinnosti zaměstnavatele k úřadům práce	597
14. Povinnosti zaměstnavatelů v nemocenském pojištění	598



⇒ malých organizací	598
15. Povinnosti zaměstnavatele v daních z příjmů zaměstnanců	599
⇒ daňové srážky	600
⇒ mzdový list	600
16. Povinnosti zaměstnavatele v důchodovém pojištění	601
⇒ evidenční list důchodového zabezpečení	601
⇒ při sepisování žádosti o důchod	602
17. Starobní důchod	603
⇒ vliv na jeho výši	603
⇒ výdělek vedle důchodu	604
⇒ zvyšování důchodu výdělkem	605
18. Sirotčí důchod	605
19. Státní sociální podpora	607
⇒ podmínky vzniku nároku na dávky	608
⇒ rozhodné období	609
⇒ zdravotní stav	610
⇒ studium dítěte	611
⇒ přídavky na děti	612
⇒ sociální příplatek	614
⇒ příspěvek na bydlení	616
⇒ příspěvek na dopravu	617
⇒ rodičovský příspěvek	618
⇒ dávky péstounské péče	619
⇒ porodné	620
⇒ pohřebné	621
⇒ povinnosti zaměstnavatele	621
20. Vdovský a vdovecký důchod	622
Kapitola XII: Rejstříková část	625
1. Rejstřík pojmů ze zákoníku práce a z nařízení vlády k zákoníku práce a dalším zákonům	625
2. Rejstřík nejdůležitějších pojmů a hesel z oblasti zaměstnanosti	629
3. Věcný rejstřík	631